

УДК 336.71(477)

Миколишин М.М.
кандидат економічних наук,
викладач кафедри фінансів,
банківської справи і страхування
Львівського інституту
Університету банківської справи

Білокриницька М.С.
студентка
Львівського інституту
Університету банківської справи

Кравчук В.І.
студентка
Львівського інституту
Університету банківської справи

ВПЛИВ ПРОБЛЕМНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI НА ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто теоретичні основи управління проблемними кредитами, їх ознаки та причини виникнення, запропоновано методи управління ними. Досліджено сучасний стан кредитного портфеля банків, проаналізовано вплив проблемної заборгованості на платоспроможність банківської системи. Розкрито порядок визначення економічних нормативів, що є обов'язковим для дотримання всіма банками. Наведено зарубіжний досвід управління кредитним ризиком. Запропоновано шляхи вдосконалення роботи з проблемними кредитами банку.

Ключові слова: заборгованість, проблемні кредити, банківська система, кредитні операції, кредитний ризик.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены теоретические основы управления проблемными кредитами, их признаки и причины возникновения, предложены методы управления ими. Исследовано современное состояние кредитного портфеля банков, проанализировано влияние проблемной задолженности на платежеспособность банковской системы. Раскрыт порядок определения экономических нормативов, что является обязательным для соблюдения всеми банками. Приведен зарубежный опыт управления кредитным риском. Предложены пути совершенствования работы с проблемными кредитами банка.

Ключевые слова: задолженность, проблемные кредиты, банковская система, кредитные операции, кредитный риск.

ANNOTATION

The article deals with the theoretical basis of problem loans management, their features and causes, and methods of managing them. The present state of the loan portfolio of banks is investigated and the impact of problem debt on solvency of the banking system is analyzed. The procedure of determination of economic norms, which is obligatory for observance by all banks, is revealed. The foreign experience of credit risk management is presented. The ways and directions of improvement of work with problem loans of the bank are offered.

Key words: debt, problem loans, banking system, credit operations, credit risk.

Постановка проблеми. Кредитні операції банку є найбільш дохідними, але й найбільш ризиковими. Аналіз сучасних тенденцій розвитку банківської системи України свідчить про те, що обсяги кредитування постійно зростають і в абсолютних, і у відносних показниках. Водночас збільшується частка проблемної заборгованості в кредитних портфелях банків.

Наявність значної проблемної заборгованості приводить до необхідності резервування зна-

чного обсягу коштів, що звужує можливості проведення активних операцій та скорочення прибутку банку. Таким чином, розроблення дієвих механізмів управління проблемними кредитами банку сьогодні є одним з найважливіших завдань банківської системи України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення й розвитку методик роботи з проблемними кредитами розглядали такі вітчизняні науковці, як О.І. Барановський, Н.І. Версаль, О.В. Дзюблюк, М.В. Ніконова. Значний внесок у дослідження проблеми управління проблемними кредитами зробили О.І. Барановський, В.С. Голуб, В.С. Міщенко.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на отримані наукові результати, невирішеними є питання превентивних заходів щодо проблемної заборгованості та вжиття заходів покращення якості кредитного портфеля.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження процесу управління проблемними кредитами, розроблення та обґрунтування концептуальних засад удосконалення роботи, а також розроблення практичних рекомендацій щодо зменшення їхнього впливу на платоспроможність банків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кожний комерційний банк ставить собі за мету забезпечення високої якості власного кредитного портфеля, який включає агреговану балансову вартість усіх кредитів, зокрема прострочених, пролонгованих та сумнівних щодо повернення [1].

Разом з недіючими кредитами виділяють поняття «проблемні кредити», до складу яких включають прострочені та сумнівні кредити. Прострочені кредити – це заборгованість, яка не погашена в термін (строк), встановлений договором. Переважно до проблемних кредитів відносять саме суму прострочених платежів за кредитом згідно з даними бухгалтерської звіт-

ності, а не загальний обсяг кредитів, за якими допущене прострочення [2].

Отже, проблемний кредит – це кредитний продукт, в якому позичальником порушено одну чи декілька умов кредитного договору, а також є підстави вважати, що з високою ймовірністю через певний час цей кредитний продукт втратить свою якість, що вимагає вжиття комплексу заходів організаційного та адміністративно-правового характеру щодо повернення його бажаної якості з метою усунення можливих економічних збитків банку.

В зарубіжній практиці питома вага списаних позик у загальному обсязі виданих кредитів складає 0,25–0,75%; питома вага прострочених позик (понад 90 днів) у загальному обсязі ви-

даних кредитів складає 0,5–3% [3]. Становище банку вважається кризовим, якщо питома вага прострочених кредитів відносно загального обсягу перевищує 7%. Для банківської системи України цей показник за перші 4 місяці 2018 р. в середньому дорівнював 56% [4]. Основні ознаки, які свідчать про можливість виникнення проблемного кредиту, представлені на рис. 1.

На думку У. Владичина, труднощі з погашенням позички виникають з різних причин. Усі представлені науковцем чинники виникнення проблемних кредитів зобразимо на рис. 2 [6].

Ефективне управління проблемними кредитами потребує чітко сформованого організаційного забезпечення. Важливим у процесі роботи банків з проблемними кредитами є роз-

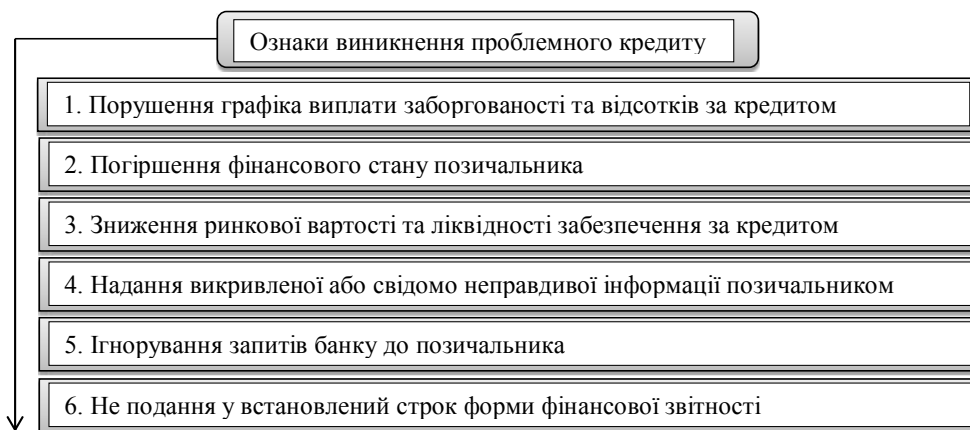

Рис. 1. Ознаки виникнення проблемного кредиту в банку [5]

Зовнішні чинники	
Політичне становище	Зміни законодавства
Економічна ситуація	Розвиток галузі
ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ	
Внутрішні чинники	
<i>Залежать від позичальника</i>	<i>Залежать від банку</i>
Недостатній рівень менеджменту	Відсутність досвіду працівників
Погіршення якості продукції	Недосконала кредитна політика банку
Недосвідченість керівництва	Заадто ліберальне ставлення до клієнта
Недостатній контроль за станом фінансів	Кредитування інсайдерів на пільгових умовах
Відсутність досвіду ведення бізнесу	Помилки під час аналізування кредитної документації
Небажання клієнта повернути кредит	Погане структурування кредиту
Непередбачувані обставини	Відсутність належного контролю

Рис. 2. Причини виникнення проблемних кредитів [6]

межування повноважень, що дає можливість зменшити ймовірність виникнення конфлікту інтересів. З цією метою створюються рівні управління проблемними кредитами, які поділяються на стратегічний, тактичний та оперативний (рис. 3).

Управління проблемними кредитами мають здійснювати окремі підрозділи, що в межах своїх повноважень зможуть приймати конкретні рішення та нести відповідальність за них у подальшому. Незважаючи на розподіл обов'язків між підрозділами, вони мають спрямовувати свою діяльність на вирішення спільної задачі, а саме зменшення проблемної заборгованості, використовуючи зовнішні та внутрішні методи регулювання.

Основними внутрішніми методами в роботі банку з проблемними кредитами є методи реабілітації та ліквідації (рис. 4).

Рішення використання певного методу приймається керівництвом банку залежно від конкретних обставин та результатів попереднього аналізу проблеми. Кращим варіантом завжди

вважається такий, що дає і банку, і його клієнту можливість поновлення нормальної діяльності. Проте головна мета полягає в максимізації ймовірності повного повернення коштів банку. Якщо ймовірність становить менше 90%, то реабілітацію краще не розпочинати.

Одним з показників, що характеризують фінансовий стан підприємства, є його платоспроможність. Вона трактується як можливість своєчасно погасити свої платіжні зобов'язання наявними грошовими ресурсами. Оцінювання платоспроможності здійснюється на основі характеристики ліквідності поточних активів, тобто часу, необхідного для перетворення їх на готівку [8].

Додатковим навантаженням на банк щодо підвищення його ліквідності є вимога регулятора, яка полягає в обов'язковому формуванні резерву під проблемні кредити, що істотно впливає на банківську діяльність. Обсяг резервів потрібно підтримувати на досить високому рівні, що негативно впливає на рентабельність активів та можливість кредитування в масштабах, необхідних для реального сектору економіки.

Стратегічний рівень	Функція полягає в прийнятті стратегічних рішень щодо роботи банку з проблемними кредитами та впровадженні управлінських рішень організації роботи підрозділів тактичного рівня.	Загальні збори акціонерів, Спостережна Рада, Правління банку.	<i>Спеціалізований підрозділ по роботі з проблемними кредитами</i>
Тактичний рівень	Функція полягає в здійсненні тактичного регулювання діяльності банку з проблемними кредитами відповідно до розроблених стратегічних цілей.	Кредитний комітет, тарифний комітет, внутрішній аудит.	
Оперативний рівень	Функція полягає в оперативному реагуванні на виникнення проблемної заборгованості клієнтів.	Фронт-офіс, бек-офіс, юридичний відділ, відділ безпеки, підрозділ стратегічного аналізу банку.	

Рис. 3. Структура організації роботи з проблемними кредитами [7]

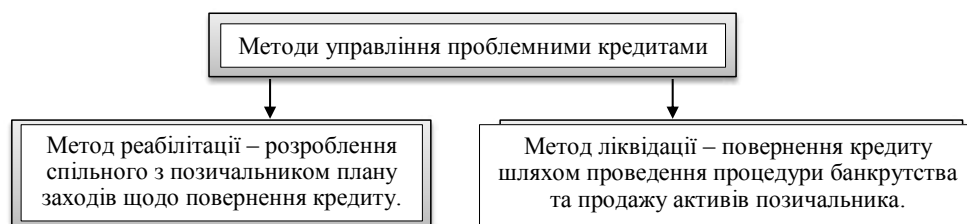

Рис. 4. Основні методи управління проблемними кредитами

Аналізуючи зміни, які стосуються активів банку, звертаємо увагу на динаміку банківських установ. З 2014 р. в Україні спостерігається дестабілізація як банківської системи, так і фінансової стійкості держави загалом. Негативна тенденція продовжується досі. На 1 квітня 2018 р. кількість банків, які мають ліцензію НБУ, зменшилась до 82 (у 2014 р. їх було 163) [9].

Впродовж 2014–2015 рр. кредитна активність банків була низькою, що пояснюється скороченням ресурсної бази, погіршенням кредитоспроможності та високим рівнем невизначеності щодо подальшого економічного розвитку, який змушує банки більш уважно ставитись до фінансового стану потенційних позичальників чи призупинити на деякий час кредитування.

Зниження обігу та обсягів виробництва основних галузей, зниження реальних доходів населення за високої девальвації національної валюти, низька ліквідність та капіталізація банківських установ вплинули на зростання проблемної заборгованості в Україні впродовж 2008–2018 рр. (рис. 5).

Приблизно на 85% проблемний портфель складається з кредитів корпоративного сектору. При цьому 63% поганих кредитів було видано державними банками, 29% – іноземними, 5% – банками з українським приватним капіталом, а решта – неплатоспроможними фінансовими установами. Одними з варіантів виходу із ситуації є продаж та списання непрацюючих кредитів.

Найбільшу частку поганих активів сконцентрували великі банки, серед яких слід назвати «ВТБ» з часткою проблемних кредитів у 95,3%, «ПриватБанк» (86,9%), «Укрсоцбанк» (81,84%), «Промінвестбанк» (71,87%), «Кредит Дніпро» (64,40%), «Ощадбанк» (63,69%), «Укресімбанк» (60,39%), «Сбербанк» (52,96%), «Універсалбанк» (52,38%), «Марфін Банк» (45,12%).

Стрімке збільшення частки проблемної заборгованості в кредитному портфелі банків зумовлює значні відрахування в резерви на покриття втрат за кредитними операціями.

Банківський капітал використовується неефективно під час відрахування великих сум в резерви під кредитні ризики водночас із витратами на адміністрування проблемних кредитів.

Проаналізуємо частку резервів за активними операціями та частку простроченої заборгованості в кредитному портфелі банків (рис. 6).

Така ситуація негативно позначається на результатах фінансової діяльності банків. По-перше, зростання проблемної заборгованості спричиняє збільшення обсягу втрат, пов'язаних з неповерненням суми основного боргу та процентів за кредитом. По-друге, воно приводить до появи додаткових операційних витрат, пов'язаних з поверненням проблемного кредиту, замороженням коштів у неприбуткових активах, що зумовлює зменшення прибутковості банку, погіршення стану ліквідності та зниження якості його активів. По-третє, воно негативно відображається на репутації банку, його рейтингах, що спричиняє зниження рівня довіри з боку вкладників та інвесторів [10].

Серед основних шляхів, за допомогою яких можна виявити проблемну заборгованість позичальників за кредитами, слід виділити аналіз кредитного портфеля банку та контроль за кожною конкретною кредитною операцією.

З метою забезпечення стабільної діяльності банків та своєчасного виконання ними зобов'язань перед вкладниками, а також запобігання неправильному розподілу ресурсів та втрат капіталу через ризики, що притаманні банківській діяльності, НБУ встановлює порядок визначення економічних нормативів.

Для детальнішого аналізу варто розглянути динаміку дотримання банками України нормативів достатності капіталу, адже саме ці нор-

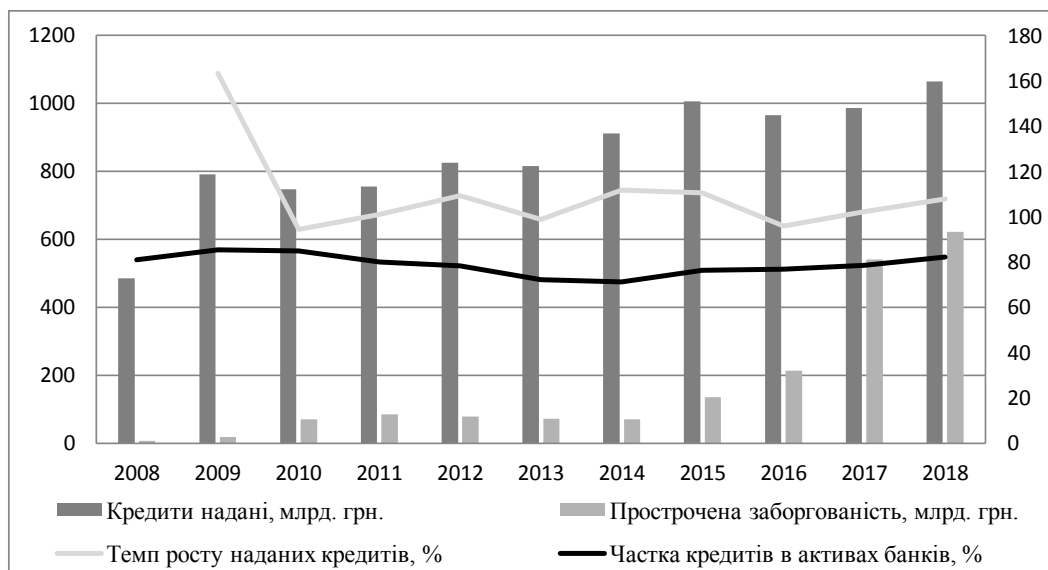

Рис. 5. Динаміка простроченої заборгованості банків України протягом 2008–2018 рр. [9]

мативи визначають можливість банків виплачувати кошти клієнтам, тобто це показує їхню платоспроможність (рис. 7).

Варто зосередитись на аналізі нормативів кредитного ризику ("credit risk limits"), тобто економічних нормативах, встановлених Національним банком України з метою зменшення банківських ризиків, недотримання яких може привести до фінансових труднощів у діяльності банку. До них належать:

- норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7);
- норматив великих кредитних ризиків (Н8);

– норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (Н9);

– норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (Н10) [9].

Динаміку даних нормативів в середньому по банківській системі протягом 2013–2018 рр. можемо побачити в табл. 1 (з аналізу за 4 місяці 2018 р. ПАТ КБ «Фінансова Ініціатива» та ПАТ «Банк Форвард» виключені у зв'язку із занадто високими показниками, що викривлює загальну картину).

Рис. 6. Динаміка частки резервів (%) за активними операціями та частки простроченої заборгованості в кредитному портфелі банків протягом 2008–2018 рр. [9]

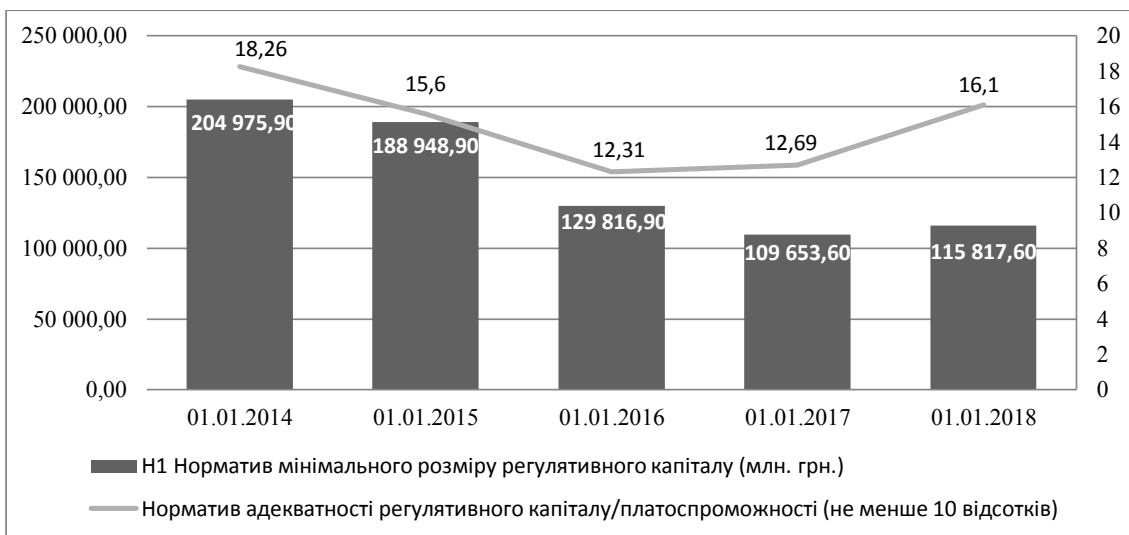

Рис. 7. Динаміка нормативів достатності капіталу українських банків у 2014–2018 рр. [4]

Таблиця 1

Нормативи Н7, Н8, Н9 в банківській системі України у 2013–2018 рр.

Норматив	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	Висновок
Н7	20,76	22,1	22,33	22,01	22,78	23,67	Виконується
Н8	164,46	172,91	172,05	250,04	364,14	138,44	Виконується
Н9	Не розраховується				31,19	28,15	Не виконується

Джерело: [9]

Нормативи концентрації кредитного ризику «в одні руки» (Н7) та кредитного ризику за операціями з інсайдерами (Н9) є одними з найважливіших. Якщо занадто багато кредитів видано одній групі клієнтів, а ще гірше – власникам банку, то в разі фінансових труднощів у цієї групи проблеми виникають у самого банку. На жаль, бізнес-модель більшості великих банків як мінімум допускала таку ризиковану модель кредитування. Іноземні банки масово порушили Н7 у зв'язку з девальвацією гривні, адже заборгованість за великими кредитами часто була валютною, а капітал банку завжди є гривневим.

15 банків з 82 порушували норматив Н7, який має бути нижче за 25%, а 19 банків порушували норматив кредитування інсайдерів (Н9). Зниження Н7 та Н9 відбувається за рахунок погашення позичальником кредитів та збільшення капіталу. Банки, які не виконують вимогу плану щодо приведення нормативів у норму, ризикують бути відправленими у ФГВФО [11].

Під час формуванні та вдосконалення банківської системи України обов'язковою умовою має бути використання світового досвіду. У світовій банківській практиці велика увага приділяється оцінюванню та мінімізації кредитного ризику на рівні всього кредитного портфеля, здійснюється оцінювання обсягу та якості, а вже потім відбувається вжиття заходів щодо оптимізації структури для зменшення ризику.

Зарубіжні банки для оцінювання кредитного ризику застосовують спеціальні методики кредитного рейтингу, що становлять сукупність оцінних параметрів кредитоспроможності позичальника. Оптимальне використання таких методик мінімізує кредитний ризик, чітко організовується кредитний процес за отримання найкращої якості кредитного портфеля.

За кордоном поширені загалом такі методи управління ризиком, як продаж кредитів, сек'юритизація, скоринг, кредитні бюро [12].

Домінуючою концепцією оптимізації кредитних ризиків є теорія диверсифікації. Сучасні дослідники вважають, що надання кількох великих позичок є значно небезпечнішим, ніж надання значної кількості дрібних.

Яскравим проявом процесу диверсифікації кредитного ризику є розвиток у світовій практиці консорціумного кредитування, за якого кредиторами виступають декілька банків – учасників консорціуму [13].

У США та Західній Європі під час кредитування як один з методів оцінювання кредитного ризику широко використовується скоринг, тобто застосування автоматизованих систем на основі математичних та статистичних методів. Кредитний скоринг дає змогу на основі певних характеристик наявних клієнтів та потенційних постачальників шляхом підрахунку балів визначити ризики, пов'язані з кредитуванням.

У багатьох країнах, зокрема Україні, введено обмеження на розміри кредитів, що надаються одному клієнту або групі пов'язаних між собою позичальників, чії потенційні ризики на практиці пов'язані між собою і фактично є одним великим ризиком. Встановлюються також вимоги щодо обов'язкового надання банками органам нагляду відомостей про найбільш великі потенційні ризики, визначається максимальний граничний рівень за такими кредитами (звичай він становить 10–25% капіталу банку).

Таким чином, використання в українських банках зарубіжного досвіду вдосконалення управління кредитним ризиком має тривати шляхом створення комплексного механізму управління кредитними ризиками, дія якого полягає в страхуванні від ймовірних, небажаних відхилень фактичних результатів від прогнозованих за допомогою фінансових інструментів, які застосовують у світовій практиці.

Задля забезпечення вдосконалення сучасного стану управління проблемними кредитами в банках України варто здійснити низку певних дій та реформ, що допоможе банкам стати більш платоспроможними та дотримуватися всіх нормативів. За зростання економіки якість кредитного портфеля помітно покращиться, але обслуговування більшості непрацюючих кредитів уже ніколи не відновиться. Якщо курс гривні, як і раніше, падатиме (що є більш реалістичним сценарієм), то портфель проблемних кредитів залишиться джерелом системних ризиків для банків.

Уже в першому півріччі 2018 р. НБУ зобов'язав банки надати плани роботи з проблемною заборгованістю. Крім того, з метою перевірки банківського сектору на міцність НБУ впроваджує щорічне оцінювання банків шляхом стрес-тестування, якому підлягатимуть усі банки, чії активи в сукупності становлять не менше 90% загальних активів банківського сектору. Однак найбільш ефективного результату в цьому напрямі можна очікувати в разі ухвалення у 2018 р. проекту Закону України «Про діяльність з управління заборгованістю», розробленого НБУ за підтримки ЄБРР. Прийняття зазначеного законопроекту додатково до наявних можливостей дасть змогу банкам продавати проблемні кредити спеціалізованим фінансовим установам, а саме компаніям з управління заборгованістю. Надалі саме ці компанії регулюватимуть питання погашення заборгованості, здійснюючи взаємну діяльність безпосередньо з боржниками.

Поліпшити ситуацію в цьому сегменті ринку банківських послуг може допомогти й остаточне прийняття законопроекту № 7114-д, який передбачає створення та впровадження кредитного реєстру НБУ [14].

Отже, з огляду на світовий досвід регулювання кредитної сфери можна виділити такі шляхи подолання проблемної заборгованості вітчизняних банків:

– застосування інноваційних технологій та методик для оцінювання платоспроможності клієнтів;

– формування єдиної бази кредитних історій (такі спроби характерні для банківського сектору, де наявні Українське бюро кредитних історій, Перше всеукраїнське бюро кредитних історій, однак для отримання кращого ефекту необхідним є підключення всіх банків до такого реєстру);

– поширення практики купівлі проблемних кредитів компаніями-колекторами, застосування факторингу (актуальним є створення єдиної компанії від НБУ, проте обговорення цього питання триває);

– формування достатніх обсягів резервів під заборгованість (складність полягає у фінансових труднощах банків);

– вибір та реалізація моделі реструктуризації проблемних активів у банківській сфері (наприклад, створення банку проблемних активів або перехідного банку із залученням держави чи приватних інвесторів);

– спрощення механізмів продажу, передачі, списання активів, зокрема в межах проведення досудових процедур;

– посилення нагляду за діяльністю банків, введення такої ж системи щодо небанківських установ.

Вжиття зазначених заходів дасть змогу мінімізувати кредитні ризики в банківській сфері, зменшити кількість проблемної заборгованості, відповідно, забезпечити економічне зростання держави.

Висновки. Отже, можна говорити про неефективність поточної роботи з проблемною заборгованістю, оскільки її частка в сукупному кредитному портфелі банківської системи має тенденцію до зростання. Така ситуація негативно позначається на результатах фінансової діяльності банків, оскільки банк несе витрати, пов'язані з неповерненням суми основного боргу та процентів за кредитом, замороженням коштів у неприбуткових активах, що зумовлює зменшення прибутковості банку, погіршення стану ліквідності та зниження якості його активів.

Дослідженням доведено факт того, що формування кредитного портфеля банку з оптимальними якісними характеристиками на нинішньому етапі розвитку економіки держави загалом та банківської системи зокрема стає важливим напрямом діяльності банківських установ. Проведення налагодженої роботи в цьому напрямі має привабити як якісних потенційних клієнтів, націлених на плідну співпрацю з банківською установою, так і інвесторів, які цікавляться банківською установою з поміркованою, виваженою та прагматичною кредитною політикою. Також запропоновано низку заходів, вжиття яких у діяльність банків має на меті підтримку їх платоспроможності та уникнення проблемної заборгованості.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III.
2. Визначення НБУ понять «безнадійні кредити» та «прострочені кредити». URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123459.
3. Regional economic outlook // International Monetary Fund. URL: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2011/eur/eng/ereo0511.htm>.
4. Серета С.В. Капіталізація банків України: стан та напрями підвищення. URL: http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/KMBD/2018%20K%25D0%25A0UGLIJ+ST%25D0%2586L/Sereda_S_V_.pdf.
5. Міщенко В.С. Удосконалення управління проблемними активами банків // Бібліотека економіста. URL: <http://library.if.ua/articles/article-37>.
6. Владичин У.В. Банківське кредитування: навч. посіб. / за ред. С.К. Реверчука. Київ: Атіка, 2008. 648 с.
7. Версаль Н.І., Дорошенко Т.В. Теорія кредиту: навч. посіб. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. 483 с.
8. Барановський О.І. Проблемні банки: виявлення і лікування. Вісник НБУ. 2009. № 11. С. 18–31.
9. Статистика. Показники банківської системи. Основні показники діяльності банків України // Сайт Національного банку України. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
10. Бабенко М.І. Мертвий вантаж. Чому в українських банках проблемних кредитів більше, ніж «живих». Фокус. 2018. Лютий. URL: <https://nabu.ua/ua/mertviy-vantazh-chomu-v-ukrayinskih.html>.
11. Пальчевський І.В. Банки виправдалися за порушення нормативів. 2018. URL: <https://finclub.net/ua/analytics/bankyypravdalyasia-za-porushennia-normatyviv.html>.
12. Прийдун Л.О. Оцінка зарубіжного досвіду мінімізації рівня проблемної заборгованості у кредитних операціях банків. Науковий вісник. Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. 2011. № 16. С. 201–209.
13. Квасницька Р.С., Кунда Н.В. Управління кредитними ризиками в банківській системі. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. № 6. Т. 2. С. 245–249.
14. Виговський О.В. Кредитування як один із потенційних ризиків 2018 року. Ризики для банків і вкладників. 2018. URL: https://dt.ua/finances/kredituvannya-yak-odin-iz-potenciynih-rizikiv-2018-roku-riziki-dlya-bankiv-i-vkladnikov-265969_.html.

REFERENCES:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On Banks and Banking Activity", available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>.
2. Official site of National Bank of Ukraine (2007), Definition by NBU of "bad loans" and "overdue loans", available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitiveness-Report_2013-4.pdf.
3. International Monetary Fund (2011). Regional economic outlook. Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/reo/2011/eur/eng/ereo0511.htm>.
4. Sereda S.V. (2018), "Capitalization of Ukrainian banks: state and directions of improvement", available at: http://kneu.edu.ua/userfiles/Credit_Economics_Department/KMBD/2018%20K%25D0%25A0UGLIJ+ST%25D0%2586L/Sereda_S_V_.pdf.
5. Mishchenko V.S. (2018), "Improvement of management of problem assets of banks", available at: <http://library.if.ua/articles/article-37>. Biblioteka ekonomista.

6. Vladychyn U.V. (2008), Bankivske kredyuvannia [Bank lending], Atika, Kyiv, Ukraine.
7. Versal N.I. (2007), Teoriia kredytu [The theory of credit], Kyievo-Mohylianska akademiia, Kyiv, Ukraine.
8. Baranovskiy O.I. (2009), "Problem banks: Detection and treatment", Visnyk NBU, no. 11, pp. 18–31.
9. Official site of National Bank of Ukraine (2018), "Statistics. Indicators of the banking system. Main indicators of activity of Ukrainian banks", available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
10. Babenko M.I. "Dead cargo. Why there are more problem loans than "living credits" in Ukrainian banks", available at: <https://nabu.ua/ua/mertviy-vantazh-chomu-v-ukrayinskikh.html>.
11. Palchevskiy I.V. (2018), "Banks were justified for violations of standards", available at: <https://finclub.net/ua/analytics/banky-vypravdalyasia-za-porushennia-normatyviv.html>.
12. Pryidun L.O. (2011), "Assessment of foreign experience in minimizing the level of bad debts in bank lending operations", Naukovyi visnyk. Ukrainska nauka: mynule, suchasne, maibutnie, no. 16, pp. 201–209.
13. Kvasnytska R.S., Kunda N.V. (2011), "Management of credit risks in the banking system", Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, no. 6, pp. 245–249.
14. Vyhovskyi O.V. (2018), "Lending as one of the potential risks in 2018. Risks for banks and depositors", available at: https://dt.ua/finances/kredyuvannya-yak-odin-iz-potencyynh-rizikiv-2018-roku-riziki-dlya-bankiv-i-vkladnikiv-265969_.html.

Mykolyshyn M.M.
*Candidate of Economic Sciences,
Lecturer at Department of Finance,
Banking and Insurance,
Lviv Institute of SHEI "Banking University"*

Bilokrynytska M.S.
*Student,
Lviv Institute "University of Banking"*

Kravchuk V.I.
*Student,
Lviv Institute "University of Banking"*

INFLUENCE OF PROBLEM DEBT ON THE SOLVENCY OF THE BANKING SYSTEM IN UKRAINE

The concept of "problem assets" can be defined as the following statement: it is a real debt, represented by overdue loans, including inactive (the term of overdue more than 90 days), replacing loans (which are the result of reissue or refinancing of the primary loan), and potential debt, represented by restructured loans (by which the terms of the original contract are changed), including long-term, and time-based loans, in which there is a short-term violation of the timing of payments or there is high reliability of such violations in the future.

As a result of the research conducted by the banks of Ukraine, it was determined that the activities of banks in the sphere of lending for the last three years have not been successful. Banks cannot adapt to the crisis situation in the country and permanent instability in the political sphere. The volume of the loan portfolio of banks in relation to assets is increasing but its real value is decreasing, which is associated with a decrease in the quality of the loan portfolio. This, in turn, leads to a decrease in the creditworthiness of banks' lending operations and an increase in the level of credit risk, as a significant part of the assets is accumulated in the form of coverage of losses. To resolve this problem, banks should pay more attention to improving the quality and efficiency of loan portfolio management.

The formation of reserves in the world practice for bank lending operations is carried out in accordance with the standard requirements set by the regulatory authorities or on the basis of internal bank assessments. Thus, rules of prudential oversight bodies have different imperatives. There are different requirements for taking into account collaterals, guarantees or other risk mitigation factors. Different definitions of restructured troubled assets are used in different countries of the world. And the question of whether to consider them as bad assets is solved in different ways.

In Ukraine, methodological approaches to the formation of reserves for bank lending operations are defined by the provisions of the NBU, then the domestic model tends to a standardized model inherent in emerging markets. The current version of the Regulation is more liberal than the previous one since it establishes the size of the reserves created depending on the quality of the loan category within certain ranges. This allows a more objective consideration of the borrower's credit risk based on the assessment of its internal ratings. The size of the provision for credit operations is reduced by the amount of acceptable collateral, taking into account the liquidity ratio. In the context of the implementation of international financial reporting standards in Ukraine, it is expedient to extend the methods of determining the amortized cost of loans through the impairment of loans directly through a decrease in its balance value.